

Del ekipe. Spredaj v sredini sedita Aleš Povše in Alenka Fidler, Branko Ravnak pa stoji zadaj (drugi z desne).

BILI SMO MED POTAPLJAČI INVALIDI

Pod vodo izgine vsa invalidnost

DAN BREZ VOZIČKA

IAHD Adriatic združuje in izobražuje potapljače s poškodbo hrbtenjače iz širše regije – Potapljači s poškodbo hrbtenjače tudi med potopom v ledeni vodi niso nič bolj ogroženi kot drugi

Tomaž Bukovec
Fotografije: **Tomaž Bukovec,**
Maša Živec

Potapljača kočevskega kluba Ponirek sta pod pazduho prijela Yodo in ga odnesla po stopnicah do vode, kjer so mu pomagali vanjo. Najprej je nekaj časa ležal, da je hladna voda prodrla pod neopren in se segrela, potem pa se je sunkovito obrnil, si nadel potapljaški jopič in jeklenko, dvakrat pihnil v re-

gulator in se potopil. »Pod vodo je zame drug svet. Tam se lahko premikam brez pomoči, navzgor, navzdol, kot bi letel v breztežnostnem svetu,« je po potopu na 15. mednarodnem dnevu brez vozička na Rudniškem jezeru v Kočevju dejal **Aleš Povše** - Yoda, eden prvih potapljačev invalidov v Sloveniji. Potapljači s poškodbo hrbtenjače širše regije (Slovenija, Hrvaška, Bosna in Hercegovina) so združeni v Mednarodno zvezo za potapljanje invalidov IAHD Adriatic,

njihova zgodba pa je nekaj posebnega, vse pa je tesno povezano s potapljačema **Brankom Ravnikom** ter **Alenko Fidler** iz Slovenskih Konjic. Seveda pa tudi s paraplegiki in tetraplegiki, ki so se podali v svet pod vodo, ter nekaterimi potapljači, za katere sta svet potapljanja invalidov in asistena postala del njihovega življenja: **Alešem Povšetom** - Yodo, **Andrejo Lipušem**, **Barbaro Slaček**, **Borisom Hriberškom**, **Damjanom Peklarkom**,

Tik pred potopom. Yoda je najprej ležal, kot bi se pripravil, v resnici pa je le čakal, da voda prodre pod obleko.

»Aleš, zapri očke. Greva v drug svet,« se je pošalila Alenka Fidler.

Emilom Baligo, **Francem Jožefom**, **Gašperjem Lipušem**, **Ivom Lovrenovičem**, **Janezom Hudejem**, **Matejem Lednikom**, **Petrom Vresnikom**, **Petrom Majcnom**, **Rajkom Prelogom**, **Klaudijo Poporpat**, **Tatjano Varga**, **Zoranom Vlahom**, **Urbanom Iršičem**, **Vinkom Hrenom**, **Željkom Srečkovičem** in še nekaterimi drugimi.

Dan brez vozička

Prejšnji vikend so na Rudniškem jezeru v Kočevju skupaj s potapljaškim društvom Ponirek iz Kočevja organizirali že 15. mednarodni dan brez vozička.

IAHD Adriatic je v petnajstih letih prehodil ogromne korake. Še pred desetimi leti je veljala uredba, ki je gibalno oviranim celo prepovedovala potapljanje z jeklenkami. V vseh teh letih so ob sodelovanju ekipe medicinske fakultete iz Splita, ki jo je vodil prof. **Željko Dujić**,

dokazali, da je to povsem varno. Leta 2011 so na Inštitutu RS za rehabilitacijo invalidov Soča predstavili Damjana Peklarkarja, ki je postal šele drugi inštruktor potapljanja na vozičku na svetu, in to s kategorijo inštruktorja izobraževanja za vse potapljače in ne le invalide. Potapljali so se pod ledom in spremljali dogajanje v telesu invalide osebe ter dokazali, da so tudi globoki potopi povsem varni za invalide.

Namesto enega dva

»Imamo produkte, šolamo potapljače po lastni metodi (IDA - instructor disabled assistant), ki je dokazano uspešna, smo pa povsem samostojni in tudi finančno skoraj popolnoma odvisni od lastnih sredstev. Pomagajo nam nekateri proizvajalci in prodajalci potapljaške opreme, kot so Elios SUB, ki z nami sodeluje od leta 2002, ko so nam sešili prve potapljaške obleke, Api Diving nas podpira z opremo in velikimi popusti, tu je Sunto, kot klub dobimo nekaj mallega od občine Slovenske Konjice. K meni pogosto pridejo invalidi in sprašujejo, ali se lahko potaplja, potem pa vidijo Yodo, ki ima kot tetraplegik težave tudi z rokami, a se sam obleče v potapljaško obleko in se potopi. Potem vsi pridejo zraven, nezaupanje in strah pa izgine. Mi smo za invalide danes le še asistenti, pomočniki pri potopu,« je pripovedoval Branko Ravnak, ki se je s težavami s hojo srečal tudi sam. Lani mu je je doc. dr. **Rihard Trepše** iz bolnišnice Valdohtra hkrati zamenjal oba kolka. Po nekaj tednih je skoraj normalno hodil, kot pravi, po zaslugi inovativne

Portoroški turnir z dobrimi nameni

Največji teniški turnir v Sloveniji, portoroški turnir serije ATP challenger z nagradnim skladom 75.000 dolarjev, bo letos poleg zanimivih teniških dvobojev ponudil tudi obilo dobrot. Začelo se bo že v petek, 3. avgusta, z dobrotelnim koncertom znane skupine Big Foot Mama, 11. julija po sobotnem finalu pa bodo predstavniki Teniške zveze Slovenije **Aniti Ogulin**, predsednici Zveze prijateljev mladine Ljubljana Moste - Polje, predali izkupiček večmesečnega projekta Gibaj, mladina, ki bo poleg koncerta in dobrotelnih SMS-sporočil vključeval še sredstva, zbrana na posebni dražbi. Na njej se bodo znašli podpisani teniški lopar, košarkarski dres, hokejska palica in tekaške smuči, ki so jih osebno prispevali **Rafael Nadal**, **Goran Dragić**, **Anže Kopitar** in **Jakov Fak**. »Naš osnovni cilj je zagotoviti možnost igranja tenisa otrokom iz manj premožnih družin in jim tako dati možnost za uspeh,« pravi predsednik Teniške zveze Slovenije **Marko Umberger**. (bg)

Marsikateri invalid se sprašuje, ali bi se lahko potapljal, potem pa vidi Yodo (sredini) s potapljaško obleko, ki se sam obleče in potopi.

Goran Leban, inovator iz Kočevja (v oranžni majici), je predstavil sup na ročni pogon, ki je primeren za lažje gibalno ovirane pa tudi vse druge.

operativne metode in tudi terapevtskega gibanja v vodi. Ko je bil v zdravilišču Laško, je slučajno priskočil na pomoč 17-letnemu dekletu, ki je padlo z višine desetih metrov na hrbet v vodo in se težko poškodovalo, tako zelo, da so ji napovedovali, da bo vse življenje v vozičku. Po končanem zdravljenju je pro bono vodil njeno terapevtsko gibanje v vodi in kljub negativnim napovedim se je deklica postavila na noge in danes hodi.

Brez njega ne bi bilo naših zgodb

Aleš Povše - Yoda iz Šmartnega ob Paki je bil prvi človek s poškodbo hrbtenjače, ki ga je Ravnak popeljal pod vodo že leta 2002. »To je bilo štirinajst let po moji poškodbi hrbtenice, ki je bila posledica skočka v vodo na glavo. Ampak voda me je vedno privlačila. Leto dni po poškodbi sem se naučil spet plavati. Ravnak vaim bo gotovo rekel, naj o njem ne pišete, češ da smo prava zgodba mi, je pa dejstvo, da naših podvodnih zgodb ne bi bilo brez njega,« je pripovedoval Yoda. Oprema, ki jo uporabljajo invalidi, se ne razlikuje od običajne opreme potapljačev s stisnjenim zrakom, edina stvar, ki je nimajo, so plavutke. Metoda IDA omogoča, da se

lahko vsak paraplegik ali tetraplegik nauči potapljati v nekaj dneh, v času izobraževanja pa tudi kasneje pa sta ob učencu dva potapljača, ki nimata gibalnih ovir.

V Kočevje so prišli tudi Ivo Lovrenović in Zoran Vlah, prvi hrvaški invalidi, ki je pridobil potapljaško dovoljenje, ki omogoča potope do 40 metrov globin, ter prva hrvaška potapljačica med invalidi Tatjana Varga, sicer pa se na Hrvaškem potapljajo le štirje invalidi. »Skozi vsa leta našega potapljanja so ljudje na nas začeli gledati drugače. Danes lahko odideš kamor koli in se ne počutiš kot breme, ampak si del ekipe,« je ob vodi klepetal Zoran Vlah.

Najboljša reklama za Slovensko vojsko

Srečanje pa je bilo tudi druženje. »Pri nas je tako, da vsak nekaj prinese. Eden čebulo, drugi čevapčiče, tretji pa kaj drugega,« se je smejal Željko Srečkovič med peko čevapčičev in klobas. Srečkovič je bil tudi edini, ki je bil tam službeno. »Že več kot deset let sodelujem z IAHD Adriatic kot potapljač in deklica za vse, ker pa sem zaposlen v Slovenski vojski, sem ob oglasju nadrejenih vedno dobil šotor ali kaj drugega, kar smo potrebovali.

Potem pa je poveljstvo moje enote, ki je v sklopu 15. polka vojaškega letalstva v Cerkljah, odobrilo moje uradno sodelovanje na vseh akcijah potapljanja invalidnih oseb,« je pripovedoval in mirno lahko zapisal, da je v tej vlogi in podobi najboljša reklama za Slovensko vojsko in tisto, kar ji najbolj manjka, to je sodelovanje s civilnimi strukturami.

Vsi smo le potapljači

Predsednik potapljaškega kluba Ponirek Tim Osmak in potapljač Bogo Gruden pa sta ob slovesu dejala: »Z IAHD Adriatic sodelujemo že vse od njihovega potopa pod led v našem jezeru leta 2012, ki je predstavljal sploh prvi tak potop invalidnih oseb. Takrat so se potopili Damjan Peklar, Klaudija Poropat, Aleš Povše, Peter Majcen in Ivo Lovrenović in takrat smo skupaj z medicinsko raziskovalno ekipo pod vodstvom Žareta Finderla in zdravnice Urške Gajšek dokazali, da potapljači s poškodbo hrbtenjače tudi med potopom v ledeni vodi niso nič bolj ogroženi kot drugi. Od takrat smo prijatelji, predvsem pa smo še kako spoznali resničnost Ravnakovih besed pred leti, da ni invalidnih potapljačev, ampak da smo vsi le - potapljači.« ■

Sijoči obraz desetletnega Gašperja Glušiča iz Mozirja, ki ima paraparezo spodnjih udov, je povedal vse.

Dan brez vozička ni minil le v znamenju potapljanja, ampak tudi jadranja z jadrnico tipa mini 12. Na fotografiji sta Tatjana Varga in predsednik Jadrnega kluba Kočevje Božidar Peteh.